

ועושה בראשו כדי לגול עמוד ובסופו כדי¹ היקף –

And he leaves in the beginning enough to roll around the shaft and at the end enough to encircle

OVERVIEW

The ברייתא teaches that when attaching תנ"ך together he leaves enough empty parchment in the beginning (before starting the תורה) to enable it to roll it around the עץ חיים, and at the end (of the entire תנ"ך) he leaves over sufficient blank parchment that it can encircle the entire scroll.

כן כתוב בכל הספרים –

This is how it is written in all the texts גמרא that ועושה בראשו כדי לגול עמוד ובסופו כדי היקף

תוספות asks:

וקשה לרבינו יצחק דתניא במסכת סופרים כל הספרים נגללין לתחלתן² –

And the מסכת in ברייתא has a difficulty גירסא, **for we learnt in a** ר"י **that all the ספרים are rolled to the beginning –**

תוספות cites an additional גמרא, which supports his question:

ולקמן³ אמר נמי ספר עזרה⁴ לתחלתו הוא נגלל –

And later יעקב בר יעקב **also said that the ספר תורה** which was in the עזרה **was rolled to the beginning**, so seemingly the כדי היקף should be at the beginning.

תוספות rejects a possible answer to the last question:

ומה שפירש הקונטרס⁵ מתחלתו לסופו אין הלשון משמע כן⁶ –

And that which רש"י explained there that it is **from the beginning to the end** (which would answer the question), **the syntax** of **נגלל** **does not indicate so**, but rather that it was מסופו לתחלתו.

¹ In our גמרא the text reads **לגול** היקף.

² When you open them they will be at the beginning, so seemingly there should be at the beginning of the scroll sufficient parchment כדי היקף of the entire ספר, and not at the end (which is in the very center (inside) of the scroll).

³ יד,ב.

⁴ See רש"י there (ד"ה ספר) that this refers to the ס"ת which משה רבינו wrote and it was placed in the עזרה and used for reading the פרשת המלך at הקהל and the כה"ג on כה"ג.

⁵ שם ד"ה לתחלתו. According to the חידושי הרשב"א, the words **לתחלתו הוא נגלל** means according to רש"י that the one who is גולל goes to the beginning of the ספר and begins to scroll from there towards the end.

⁶ The word **לתחלתו** refers to the direction of the גלילה not to the person who is doing the גלילה.

גולל מסופו לתחלתו cites additional proofs that we are

וגבי מזוזה אמרינן⁷ נמי שכורכין אותה מאחד כלפי שמע דהיינו לתחלתה –

And regarding a מזוזה the גמרא also states that we roll it from אחד towards שמע, which means that we roll it towards the beginning (and presumably the same should apply to a ס"ת that we roll it towards the beginning) -

ובהדיא גרסינן בירושלמי בפרק קמא דמגילה⁸ עושה אדם עמוד לספר תורה⁹ בסופו –

And in the first פרק of מגילה מסכת the text clearly states that a person makes a rod for the ספר תורה at the end (indicating that it is rolled from the end to the beginning [around this rod]). The question remains that our גירסא seems to contradict all these other sources.

answers: תוספות

על כן נראה לרבינו יצחק דגרסינן ועושה בראשו כדי היקף¹⁰ ובסופו כדי לגול עמוד –

Therefore it appears to the ר"י that we read the text; ועושה בראשו כדי היקף, בכל הספרים is גירסא the opposite of what the גירסא is כדי לגול עמוד.

offers an alternate solution: תוספות

ולרבינו שמשון בן אברהם נראה לקיים גירסת הספרים –

However the רשב"א seeks to sustain the text in all the ספרים -

והכא שאני דאיירי במדביק תורה נביאים וכתובים –

And here it is different (from all the other sources where it states that we roll together תנ"ך because we are discussing a case where he attached together -

ואז אין נכון לעשות עמוד בסופו כמו בעלמא –

And then it is not proper to make the עמוד at the end as is usually done -

שגנאי הוא שתהא תורה נכרכת סביב נביאים וכתובים –

For it is shameful that the תורה should be wrapped around the נביאים וכתובים.

ונראה כאילו נעשית להם שומר מלכלוך –

For it appears as if the תורה protects them from becoming soiled -

לכך עושה כאן עמוד בראשו כדי שתהא תורה מבפנים ונביאים וכתובים מבחוץ –

Therefore here in this case he makes the עמוד in the beginning in order that the תורה should be on the inside and נ"ך will be on the outside.

ולקמן¹¹ דמשני לצדדין קתני לא גרס תחלת הספר כדי לגול עמוד וסופו כדי לגול היקף –

⁷ מנחות לא,ב.

⁸ ועושין עמוד לספר בסופו, לתורה מיכן ומיכן, לפיכך גולל הספר לתחילתו והתורה לאמצעיתה. הלכה ט (יב,א).

⁹ In our texts in the ירושלמי the word תורה does not appear (רש"ל). Regarding a ס"ת the conclusion of the גמרא here (on יד,א) is that there are two עמודים and it is לאמצע. See previous footnote # 8.

¹⁰ See "Thinking it over" # 1.

¹¹ יד,א. The גמרא there cites a ברייתא which states לגול כדי לספר וסופו, which indicates that the same amount is left blank both in the beginning and the end, which contradicts our ברייתא which states היקף בסופו כו' היקף.

And later when the גמרא answers **לצדדין קתני**,¹² the text does not read; **תחלת ספר** - כדי לגול עמוד וסופו כדי לגול היקף

דהתם לא איירי במדביק תורה נביאים וכתובים –

Because there in that ברייתא (of תחלת ספר וסופו כדי לגול) we are not discussing a case of attaching תנ"ך together -

ואית לן למימר איפכא¹³ וברוב ספרים לא גרס אלא לצדדין קתני ותו לא –

So there we should say the opposite [בראשו כדי היקף ובסופו כדי לגול עמוד]; however in most text we merely read only **לצדדין קתני**, but no more details of - בסופו or בראשו

ועוד אומר רבינו שמשון בן אברהם דאפילו לספרים דגרסי לה לא קשיא כולי האי –

And furthermore says the רשב"א that even those text that read **תחלת הספר כדי** - (מדביק תנ"ך) it is not such a great difficulty (even though it is not a case of

דניחא ליה לשנויי דומיא דהך ברייתא דקאי עלה¹⁴:

For the גמרא prefers to answer this ברייתא that it is discussing a case similar to the ברייתא which it was referencing (meaning our ברייתא of וכו' (ועושה בראשו וכו'.

SUMMARY

מסופו לתחלתו ר"י maintains that the גלילה is לסופו, מתחילתו לסופו רש"י maintains that the מסופו otherwise (מתחילתו לסופו) תנ"ך distinguishes between a complete רשב"א לתחלתו.

THINKING IT OVER

1. When he begins writing (the תנ"ך) how¹⁵ ועושה בראשו כדי היקף writes that תוספות. will he know the size of the היקף?¹⁶

2. כל הספרים נגללים מתחלתן¹⁷ which states later ברייתא ר"י explain the?!¹⁸ לסופן

¹² The meaning of לצדדין קתני is that the לגול, which refers to תחלתו, is not the same as the לגול which refers to סופו; one is לגול עמוד and the other is לגול היקף.

¹³ איפכא בראשו כדי היקף ובסופו כדי לגול עמוד וברוב ספרים אמר רשב"א.

¹⁴ The גמרא cited the ברייתא of לגול כדי לסופו to contradict it with the ברייתא of וכו' ברייתא; in the answer רשב"א states that even if this ברייתא is discussing the same case of תנ"ך לדבק, there is still no contradiction. However in truth it is not discussing this case.

¹⁵ See footnote # 10.

¹⁶ נח"מ.

¹⁷ לקמן יד, א.

¹⁸ נח"מ and פני שלמה.